

Nr 156.

Av herr **Lovén m. fl.**, om uppförande å tullverkets stat för nästa budgetår av vissa befattningshavare.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag i innevarande års statsverksproposition rörande tullverkets utgiftsstater för budgetåret 1926—1927 få undertecknade framlägga nedanstående motion.

Sedan Kungl. Maj:t i proposition (nr 190) till 1925 års riksdag framlagt förslag beträffande tullverkets utgiftsstater för innevarande budgetår tillät sig undertecknad Lovén med flera i en motion (nr 402 i andra kammaren) påyrka vissa ändringar bland annat i fråga om antalet tullkontorist-, tulluppsyningsmans-, tillsyningsmans- och kustvaktbefattningar. I huvudsak anfördes härför följande motivering.

Otvivelaktigt intager frågan om den överkvalificerade arbetskraftens utbytande för tullverkets vidkommande en mycket framskjuten plats. Utredningar av densamma hava pågått omkring ett tiotal år utan att tillfredsställande resultat hittills kunnat uppnås. Ej heller nu synes ett slutgiltigt förslag i ämnet vara för handen. Såsom också av departementschefen framhålles, har en av tjänstgöringskommissionens ledamöter funnit sig böra förorda utbyte av högre kvalificerad arbetskraft i något större omfattning än kommissionens majoritet. Särskilt i fråga om tullbehandlingsarbetet har enligt denne ledamots åsikt kommissionen iakttagit allt för stor försiktighet. Det förefaller även undertecknade vara sannolikt, att man på detta område skall i större utsträckning kunna använda sig av billigare arbetskraft. Synnerligast sedan en revision av gällande tulltaxa — i syfte att förenkla densamma — blivit anbefalld torde ökade möjligheter föreligga att vid tullbehandlingsarbetet ersätta kammarskrivare med tullkontorister. Att redan under nästkommande budgetår kunna i tillfredsställande omfattning realisera ett sådant utbyte lär ju dock enligt vad som uppgives icke kunna ske, emedan tullverket sedan ett flertal år tillbaka har i sin tjänst ett större antal övertaliga extra ordinarie kammarskrivare, vilka anses böra beredas fortsatt utkomst inom verket. Frågan om den överkvalificerade arbetskraftens utbytande inom tullverket måste på den grund, vilket även av departementschefen framhålles, hållas öppen även till kommande riksdagar, för att successivt bringas till en slutgiltig lösning. Det torde härvid bli av vikt att tillse, att man vid lägre befattningars inrättande verkligen åstadkommer ett utbyte av den dyrare arbetskraften och ej blott en personalökning. Snarast synes oss vid den kammarskrivarutbildade personalens ersättande med billigare arbetskraft tullkontorister böra komma till användning, ty dessa förutsättas

ju dock skola bibringas en viss grad av utbildning i tulltjänsten genom för ändamålet inrättade kurser, varigenom de kunna mera mångsidigt utnyttjas i olika slag av förekommande arbeten och sålunda i praktiken antagligen komma att ställa sig billigare för statsverket än de visserligen lägre avlönade men också mindre användbara — väl även framdeles i regel kvinnliga — befattningshavarna i biträdesgrader. Till vinnande av ett större arbetsresultat från tullkontoristernas än från nämnda biträdens sida torde också bidraga att de förra tillträda sina befattningar vid mognare ålder, då mera allvarligt intresse för arbetet kan förväntas än vid yngre år samt att till dessa befattningar komma att inom den stora bevakningskåren utgallras endast sådana personer, som hunnit ådagalägga sin lämplighet för befattningarna i fråga. I likhet med en av tjänstgöringskommissionens ledamöter vilja vi därför förorda att, i den mån en »normalstat» successivt kan uppnås i fråga om personalen vid tullverkets lokalförvaltning, även på det kamerala arbetsområdet tullkontoristinstitutionen må komma till större användning än vad kommissionens majoritet föreslagit.

Ett förhållande, som förefaller oss anmärkningsvärt, är att — trots det inemot ett hundratal övertaliga extra ordinarie kammarskrivare därstädes finnas anställda — inom tullverket för närvarande användas i tjänstgöring omkring ett femtontal manliga extra befattningshavare, s. k. extra tullkontorister. Med dessa personer, vilka i regel torde hava sådana teoretiska kvalifikationer, som erfordras för inträde på kammarskrivarbanan, lär det förhålla sig så, att de, sedan de vid någon tillfällig trafikökning beretts tillfällig anställning, kommit att få kvarstanna i tjänstgöring, emedan man av humanitetsskäl ej velat avskeda dem. Enligt vår mening är det emellertid oriktigt, att tullverket under för närvarande rådande personalförhållanden ikläder sig förpliktelser mot dessa personer beträffande framtida fast anställning genom att fortfarande ha dem kvarstående i tjänstgöring. Lämpligen synes oss deras arbetskraft böra ersättas redan under nästkommande budgetår genom inrättande av ett motsvarande antal ordinarie tullkontoristtjänster — förslagsvis 15.

I fråga om tjänstgöringskommissionens beräkning av antalet behöfliga tulluppsyningsmanstjänster har en av kommissionens ledamöter anmält avvikande mening. Generaltullstyrelsen har endast med en viss tvekan kunnat ansluta sig till kommissionens förslag i denna punkt. Ifrågavarande beräkningssätt synes oss giva anledning till befogade anmärkningar. Enligt kommissionens å sidan 9 i kungl. propositionen återgivna uttalande har antalet beräknats så snävt, att tulluppsyningsmännen icke komme att räcka till för utförande av för dem avsett arbete, när detta överstege genomsnittsmängden av förekommande dylikt, varför vid dylika tillfällen — som på grund av trafikens växlingar äro mycket ofta förekommande — tillsyningsmän beräknats få i ganska stor utsträckning förrätta ifrågavarande slags arbete. Vid sin sålunda gjorda beräkning har kommissionen enligt dess egna uttalanden icke tagit någon hänsyn till att den tillgängliga tullupp-

syningsmansstyrkan ständigt komme att vara reducerad på grund av semestrar såväl inom den egna gruppen som inom tullmästar-, tullöveruppsyningsmans- och tullkontoristgrupperna. En enkel beräkning giver dock vid handen att, under förutsättning av semestrarnas lika fördelning över hela året, antalet behöfliga semesterersättare för dessa grupper uppgår till 50 å 60 man. Sålunda skulle enligt kommissionens beräkningssätt även vid en genomsnittlig trafikintensitet i verkligheten över ett halvt hundratal behöfliga tulluppsyningsmansbefattningar få uppehållas av tillsyningsmän. Vid tullverkets den 1 januari 1923 genomförda omorganisation bibehölls av förut befintliga 700 vaktmästartjänster av klass I endast 477 såsom tulluppsyningsmansbefattningar i ungefärligen samma löneställning som förut; de övriga flyttades ned i tillsyningsmansgrad. Man må under sådant förhållande ej förundra sig över att det hos vidkommande personal väckt stor förstämning, att tjänstgöringskommissionen genom tillämpning av till synes orättfärdiga beräkningsmetoder velat ytterligare minska den redan förut snävt begränsade tulluppsyningsmansgruppen. I likhet med omnämnde ledamot av kommissionen anse vi tvärt om skäl föreligga för någon ökning av det nuvarande antalet tulluppsyningsmanstjänster och tillåta oss därför föreslå, att antalet dylika tjänster å 1925—1926 års stat upptages till det av honom förordade eller 489.

Antalet tillsyningsmanstjänster, som för närvarande utgör 688, har för budgetåret 1925—1926 av generaltullstyrelsen föreslagits till 724 och är i Kungl. Maj:ts förslag upptaget till 700. Av tjänstgöringskommissionen hade ifrågavarande slags tjänster föreslagits ökade till 745, däri inberäknade 46, vilka skulle ersätta enligt kommissionens mening övertaliga tulluppsyningsmanstjänster. Förenämnde ledamot av kommissionen har emellertid, under förutsättning av förberörda ökning i antalet tulluppsyningsmanstjänster, föreslagit tillsyningsmansbefattningarnas antal ökat till 808. Ehuru från samtliga håll ökning sålunda föreslagits hava dock meningarna varit delade om hur långt ökningen borde sträcka sig. Den avgörande synpunkten på denna fråga är enligt vår mening angelägenheten av att åstadkomma en rimlig proportion i antal mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare, d. v. s. bereda möjlighet för de unga män, som söka sig in på denna bana, att inom skälig tid uppnå ordinarie anställning. Möjligen skall häremot invändas, att tullverkets behov av bevakningspersonal för närvarande är större än som kan beräknas för framtiden bliva normerande, därest den nu florerande sprit- och tobakssmugglingen skulle kunna på ett eller annat sätt stävjas, och att tullverket måste på den grund för närvarande i viss utsträckning anlita tillfälligt anställda befattningshavare, vilka ej kunna tillåtas göra anspråk på framtida anställning inom verket. Bevakningstjänsten inom tullverket är emellertid särskilt under nuvarande förhållanden av så ansvarsfull och ömtålig art, att den enligt vår mening med hänsyn till statens säkerhet icke bör anförtros åt endast löst anställda befattningshavare. Den är även numera så riskfylld och uppsplitande —

särskilt på grund av de oftast var tredje eller fjärde natt förekommande nattvakterna — att den ej kan anses skäligen betald med den avlöning, som utgår till en icke-ordinarie befattningshavare av här ifrågavarande slag.

Utöver av densamma föreslaget antal ordinarie bevakningstjänstemän har generaltullstyrelsen (se sid. 43 i kungl. prop.) för budgetåret 1925—1926 beräknat behovet av icke-ordinarie bevakningspersonal för lokalförvaltningens vidkommande till i medeltal 560 befattningshavare. Då den årliga avgången inom den grupp av befattningshavare, för vilken de extra ordinarie kam-marskrivarna utgöra rekryteringspersonal, av generaltullstyrelsen beräknats till 13 befattningshavare, motsvarande ungefär 2 procent av antalet ordinarie sådana inom gruppen, skulle den årliga avgången inom den grupp, för vilken nämnda 560 icke-ordinarie bevakningsmän utgöra rekryteringspersonal, beräknad likaså till omkring 2 procent, uppgå till 31 befattningshavare (den faktiska avgången inom gruppen har under år 1924 enligt uppgift uppgått till 24 man). Detta innebär en genomsnittlig icke-ordinarie tid av 18 år, sådan som proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie bevakningsmän enligt generaltullstyrelsens förslag skulle ställa sig för lokalförvaltningens vidkommande. Med hänsyn därtill finna vi den ökning i tillsyningsmanstjänsternas antal, som förutnämnde kommissionsledamot föreslagit, fullt befogad, och föreslå på den grund att antalet tillsyningsmanstjänster å 1925—1926 års stat måtte upptagas till 808.

Ännu sämre än vid lokalförvaltningen ställa sig utsikterna att inom rimlig tid erhålla ordinarie tjänst för den icke-ordinarie personalen vid tullverkets kustbevakning. Antalet ordinarie befattningar föreslås vid densamma till 287 och behovet av icke-ordinarie bevakningspersonal beräknas till i medeltal 260 befattningshavare. Enligt här ovan angivna beräkningsgrunder och med en sådan proportion mellan ordinarie och icke-ordinarie skulle icke-ordinarietiden vid kustbevakningen uppgå till över 40 år. Visserligen måste man måhända räkna med att en eventuellt inträffande minskning i smugglingsfrekvensen kan göra en del av den nu vid kustbevakningen använda personalen överflödigt, men så länge tobaksmonopol och spritrestriktioner äro tillfinnandes inom vårt land och så länge icke valuta-förhållandena bliva helt annorlunda inom vissa av våra grannländer än de äro för närvarande, torde dock knappast någon mera omfattande personalindragning bliva möjlig vid kustbevakningen. Även om man icke med säkerhet kan under någon längre tid framåt räkna med det nuvarande personalbehovet vid sagda bevakning, kräver dock hänsynen till de anställda icke-ordinarie bevakningsmännen, vilka såsom känt är för närvarande ha en både riskabel och ansträngande tjänstgöring, att någonting med det snaraste åtgöres för att bereda dem en fastare anställning. En utredning rörande behovet av tjänster i olika grader därstädes synes oss skyndsamt böra igångsättas. Intill dess en sådan utredning hinner vidtagas vilja vi tills vidare föreslå, att antalet kustvaktjänster för nästa budgetår upptages

till 200, vilket innebär en ökning med 51 i förhållande till det nuvarande antalet.

Antalet tullkontoristbefattningar, vilket i nämnda motion till 1925 års riksdag föreslogs utökat till 93, utgör för närvarande 78 och föreslås å 1926—1927 års stat utökat — av generaltullstyrelsen till 88 och av Kungl. Maj:t till 83.

Enligt departementschefens uttalande i statsverkspropositionen kan den minskning med 11 extra ordinarie kammarskrivare, som under det gångna året uppstått genom utfyllnad av vakanser inom den motsvarande ordinarie gruppen täckas genom nyinrättande av blott 5 tullkontorist- samt 6 skriv- och kontorsbiträdesbefattningar. I anslutning till vad i denna fråga anförts i den här ovan relaterade motionen till föregående års riksdag vilja vi såsom vår uppfattning framhålla, att man vid den överkvalificerade arbetskraftens ersättande i tullverket måste se upp med att de nyinrättade billigare befattningarna verkligen kunna ersätta de indragna kammarskrivarbefattningarna och ej blott till antalet motsvara desamma. I annat fall lära svårigheter snart nog möta vid genomförandet av den förutsatta redueringen av kammarskrivargruppen.

Med den kvinnliga arbetskraftens hastiga frammarsch inom tullverket under de senaste åren följer givetvis ur befordringssynpunkt vissa krav från de kvinnliga befattningshavarnas sida på ökning i de ordinarie tjänster, som huvudsakligast besättas med sådana befattningshavare, vilket måhända ligger till grund för begäran om de nya skriv- och kontorsbiträdestjänsternas inrättande. Vi vilja dock såsom vår bestämda uppfattning framhålla, att det är felaktigt om man tror sig genom dylika tjänsters tillsättande kunna ersätta indragna kammarskrivartjänster. Det bör ej förbises, att det är till stor del på det kamerala arbetsområdet avlösning av överkvalificerad arbetskraft hittills skett och att kvinnliga befattningshavare icke kunna ifrågakomma vid tullbehandlingsarbete, vari tullkontorister däremot böra kunna tagas i betydligt utökad användning efter genomförandet av den förestående förenklingen av tulltaxan.

Under hänvisning bland annat även till vad ovan anförts rörande de extra tullkontoristerna — av vilka minst ett tiotal uppgivas fortfarande vara använda i tjänstgöring — anse vi oss böra återupptaga vårt yrkande från föregående års riksdag om antalet tullkontoristbefattningars utökande till 93.

Beträffande tillsyningsmans-, tulluppsyningsmans- och kustvaktsbefattningar innebär Kungl. Maj:ts förslag i stort sett ingen ändring av nuvarande antal. Endast på grund av förutsatt utbyte av tulluppsyningsmans- mot tillsyningsmansbefattningar har någon förskjutning i antalet föreslagits. De skäl, vilka i meromnämnda motion anfördes för ökning i antalet sådana befattningar — till respektive 489 tulluppsyningsmän, 808 tillsyningsmän och 200 kustvakter — anse vi därför även nu vara giltiga. Vi vilja blott tillfoga, att några lättnader i bevakningstjänsten på grund av minskad spritsmuggling icke heller nu kunna skönjas. Antalet spritbeslag exempelvis här i Stockholm

tenderar knappast till minskning och kustbevakningspersonalen har fått sitt bevakningsområde utsträckt 12 distansminuter ut till sjöss.

På grund av det ovan anförda få vi alltså hemställa

att riksdagen ville med ändring av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag besluta om upptagande på tullverkets stat under budgetåret 1926—1927 av bland andra följande antal befattningshavare: 93 tullkontorister, 489 tulluppsyningsmän, 808 tillsyningsmän, 200 kustvakter,

ävensom vidtaga härför erforderlig ökning av vederbörande anslag.

Stockholm den 20 januari 1926.

Carl Lovén.

C. W. O. Höglund.

Mauritz Västberg.

Anders Paulsen.
